

Ugunskurs

Viencēliena luga bērniem

Baiba Jukņēviča

t-29437407

Darbojošās personas:

Mūsdienu bērni :

Verners

Sendija

Jēcis

80.gadi:

Mārcis

Matīss

Pionieri:

Sandija

Niks

Eva

2.pasaules kara bērni:

Dinija

Gustiņš

Latvijas laiks:

Jurģis

Nesters

Klaušu cilvēks –

Evelīna

Senlatvieši:

Markuss

Kristers

Mežs.

Sākumā tumšs, var dzirdēt, kā bērni staigā un mēģina viens otru atrast.

Baisi.

Iekuras ugunskurs pats no sevis.

Uznāk Verners un Sendija.

Verners, Sendija - *Sauc. Jēci! Ūuuu. Jēci!*

Sendija – Es tev teicu, nekaitini viņu.

Verners - Es nekaitināju...

Sendija – Jā, un viņš tāpat vien apskaitās un uz mežu aizskrēja.

Verners – Neko tādu es viņam neteicu...

Sendija – Un ja nu viņam kaut kas mežā notiek. Ja nu viņš apmaldās.

Verners – Viņš jau ir apmaldījies, un es domāju, ka mēs arī.

Sendija – Tu nezini, kur mēs atrodamies. Lielijies, ka mežā zini katru koku.

Verners – It kā zinu, bet te neesmu bijis.

Sendija – Mēs esam apmaldījušies!!! Ko tagad! Jāzvana mammai.

Verners - Un ko mamma izdarīs, atradīs mūs meža vidū.

Sendija – Tad jāzvana policijai...

Verners – Pamēģini tikai, mani puikas skolā izsmies...

Sendija – Ko tad mums darīt, kas ar mums notiks?!...

Verners – Nekas nenotiks. Sliktākajā gadījumā rītu sagaidīsim un tiksīm ārā.

Sendija – Un ja nu lācis vai vilki.

Verners – Un vēl no zooparka izbēdzis lauva. Pareizi.

Sendija – Un Pēcis.

Verners – Varbūt viņš jau ir mājās. *Ierauga ugunskuru.* Re kur ugunskurs! Ejam.

Verners un Sendija pieiet pie ugunskura.

Sendija – Ūuu, labdien, vai te kāds ir? Neviena nav, cik dīvaini.

Verners – Būs mežinieku ugunskurs, aizgājuši kaut kur...

Sendija – Un atstājuši uguni kuramies. Dīvaini. Zini, es esmu dzirdējusi visādus stāstus par šo mežu...

Verners – Nu un kādus?

Sendija – Runā, ka te spokojušies. Cilvēki apmaldoties un nevarot tikt ārā. Un vēl te bieži redzama uguns, un...

Uzskrien Pēcis, spiedz.

Pēcis – Palīgā! Es redzēju tādas šausmas. Es redzēju kaut kādu šausmīgi lielu dzīvnieku, viņam bija aste un ragi un ļoti lielas acis. Un vēl es redzēju, kā koks staigā.... Un vēl...

Verners – Es jau tev teicu, ka tu esi pilnīgs muļķis. Koks viņam staigā.

Pēcis – Es redzēju.

Sendija – Labi, Pēcis ir atradies, ejam mājās. Kurš zin ceļu uz mājām?

Verners – Es nezinu. Pēcim. Tu zini.

Pēcis – Es te neko neatpazīstu.

Verners – tad mēs pa īstam esam apmaldījušies.

Sendija – Ko tālāk?

Verners – Paliksim te, pie ugunskura. Vismaz siltumā. Un varbūt atnāks tie, kas uguni iekūruši un palīdzēs tikt ārā.

Visi sasēžas.

Uznāk Mārcis, aiz viņa Matīss.

Matīss – Pagaidi mani!

Mārcis – Teicu, nevelcies līdzī. Teicu. Tagad domā, kā paspēt man pakaļ. Ja nevari...

Matīss – Es varu. Man tikai vajag lēnāk.

Mārcis – Ierauga ugunskuru. Nu labi. Atpūtīsimies. *Verneram, Sendijai.* Čaviņas. Drīkst?

Verners, Sendija – Jā!!!

Mārcis – Kā tad sviežas? Jūs arī sīkais bremzē. Mani arī. Teicu palikt mājās, bet šis neparko.

Matīss – Es nebremzēju.

Mārcis – Kur jūs stāvējāt? Es starp Valmieru un Cēsīm. Tur kus es aizgāju, tur bija baigi daudz cilvēku, tāpēc atdzina autobusu,

mūs visus sagruzīja un aizveda uz turieni, kur cilvēku trūka. Tikai pirms stundas atpakaļ atveda.

Verners – Par ko tu runā?

Mārcis – Nu par Baltijas ceļu, protams. Jūs jau ar no turienes, vai ne? Man mutere neļāva iet – tas esot pretlikumīgi, un varot cietumā nokļūt. Tur uzvārdus visiem pierakstīšot, nofilmēšot un tad uz Sibīriju visus komplektā. Tā viņa tur bļautījās. Bet es pa logu ārā un prom. Tāda lieta un bez manis. Nekā nebija.

Matīss – Bez manis arī nē.

Mārcis – Muti nevirini. Pūties, lai varam čāpot tālāk. Muters noteikti traks no uztraukuma. Par mani viņa zina, bet tu jau pa īstam aizlaidies.

Matīss – Pūšos, es pūšos.

Mārcis – Nu, kā jums patika?

Verners – Kas?

Mārcis – Nu kā, kas? Baltijas ceļš. Vai tad jūs ne no turienes.

Sendija – Baltijas ceļš? Vai tad vēlreiz. Neko nesaprotu. Neko tādu neesmu dzirdējusi.

Mārcis – Ko vēlreiz? Vienu reizi tak organizē. Tāda lieta!

Sendija - Bet bija jau – 1989 gada 15 jūlijā.

Mārcis – Nu ja, šodien, pulksten septiņos vakarā. Jūs ko, nebijāt!

Sendija – Šodien!!!!!!

Mārcis – Pirms pāris stundām. Jokaini jūs esat. Ja nobijāties, tad arī tā sakiet. Es ne no kā nebīstos. Es esmu par brīvu Latviju. No mūsu klases es vienīgais aizbraucu. Pārējie nobijās, sākumā visi – forši, brauksim, bet kad jābrauc, tad es viens.

Matīss – Es atpūtos.

Mārcis – Labi, tad čaviņas. Mūsējie čāpojas tālāk.

Matīss, Mārcis prom.

Sendija - Nu tie gan bija dīvaiņi. Kāds Baltijas ceļš, 21 gadsimts jau. Viņiem Baltijas ceļš. Goda vārds.

Verners – Ceļu vajadzēja paprasīt. Mums var nākties te sēdēt līdz rītam.

Sendija – Tad labāk sēdēt līdz rītam, nekā ar tādiem dīvaiņiem kaut kur iet.

Pēkšņi atskan – Viens, divi, viens divi...

Uzsoļo Pionieri – Sandija un Niks, Eva.

Sandija un Niks, **Eva** – *Salutē*. Pionieru sveiciens!

Verners, **Sandija**, **Pēcis** – Sveiciens.

Sandija – Jūs ko, jums bija jāsaka – Vienmēr gatavs!

Sendija – Uz ko gatavs?

Sandija – Es nezinu! Uz visu. Tas ir tāds pionieru sveiciens.

Eva – kā viņi var nezināt, kas ir pionieru sveiciens!

Sandija - Jūs ko, nezināt? Kas jūs tādi vispār esat?

Verners – Mēs esam no Liepām. Tur augšā, kalnā tāda liela, divstāvīga māja...

Niks – Tad jūs arī no pionieru nometnes? Es esmu Niks, bet viņa Sandija, mēs esam otrajā grupā.

Eva – Es esmu trešajā, Eva. Gribat dzirdēt, ko mēs šodien iemācījāmies :

Pašā Rīgas vidū,

Piemineklis stalts

Granīts brūni sarkans

Ļenins bronzā kalts

Niks :Skolas gaitas sākot

Pie tā aizgājām

Pieminekļa priekšā

Ziedus nolikām

Sandija :Ko gan tobrīd juta

Klases kolektīvs?

Vienmēr mūsu sirdīs

Lielais Ļenins dzīvs

Ko jūs šodien nometnē iemācījāties?

Verners – Neko un ne no kādas nometnes mēs neesam?

Sandija – Tajā lielajā, divstāvīgajā ēkā ir pionieru nometne

Uzvara. Es jau te otro gadu braucu, kā jūs varat nezināt?

Sendija – Pavelk Verneru malā. Es zinu, kas viņi ir!!!! Es zinu, kas viņi ir!!!! Viņi patiešām ir no mūsu mājām, tikai....

Verners – Ko tikai?

Sendija – Pionieru nometne mūsu mājās bija pirms 50 gadiem!

Verners – KO!

Sendija – Man vecāmamma stāstīja un fotogrāfijas rādīja. Un vēl vairāk – tā sīkā meitene, tā arī ir vecāmamma, tikai maziņa.

Verners – Oho!!!

Sendija – Es gribētu zināt, kas te notiek?

Pēcis – Es gribētu zināt, kas ir pionieri? Es varu būt pionieris un šitā salutēt?

Niks – Nē, tu vēl esi oktobrēns. Tev līdz pionierim vēl jāaug un jāaug.

Pēcis – Negribu būt oktobrēns, gribu būt pionieris.

Sandija – Tu esi oktobrēns, oktobrēni ir Ļeņina mazbērni.

Pēcis – Es neesmu nekāds Ļeņina mazbērns, man ir ome, omis un vectēvs un vecaistēvs. Pilns komplekts. Vēl vienu radnieku es negribu.

Sandija, Niks saskatās.

Sandija – Mēs nu iesim. *Nikam.* Skriesim pie audzinātājas, izstāstīsim, ka mežā ir dīvaini bērni.

Niks – Būs kapitālistu spiegi. Skrienam.

Niks, Sandija prom.

Pēcis grib skriet līdz.

Verners – *Aiztur Pēci.* Nedrīkst. Es domāju, ja mēs skriesim viņiem līdz, nonāksim viņu gadsimtā. Mums pašiem jāatrod ceļš ārā.

Visi trīs atkal sasēžas ap ugunskuru.

Sendija – Verneram. Ko tu esi tik mierīgs. Mums palīgā jākliež, jāmeklē izeja, ja nu mēs esam citā gadsimtā, ja nu mēs nevaram atgriezties.

Verners – Tad mēs būsim pionieri. *Izvelk telefonu.* Mēs vēl esam savā gadsimtā – tīri labs pārklājums. Un man te patīk. Var darīt, ko grib. Mājās mamma – izdari to, izdari šito, tad tētis – izdari to, tā nedari, dari šitā. Visi kaut ko māca, pamāca. Bet kur cilvēka brīvā griba.

Uznāk Evelīna.

Evelīna – *Uzmanīgi viņus nopēta*. Labs vakars. Jūs esat cilvēki.

Verners, Sendija – Jā!

Evelīna – Dzīvi?

Verners, Sendija – Jā!

Evelīna – *Atelpo*. Tas ir labi. Par šo mežu visādas lietas runā. Ka burvestība tam uzlikta. Naktīs staigāt nevarot. Ka raganas te apkārt lidinās! Ka mirušo gari pie uguns nāk sērst! Ka te varot pagātni un nākotni satikt! Daudzas lietas runā. Jūsu ugunskurs. Es pasildīšos, ar jūsu atļauju.

Sendija – Ugunskurs nav mūsu, bet sildīties tu vari. Kas tu esi?

Evelīna – Evelīna no Liepu muižas, tu augšā, kalnā. Un jūs.

Sendija – Mēs arī no mājas kalnā.

Evelīna – Tad jūs būsiet no tiem jaunajiem ļaužiem. Nezināju, ka tik ātri. Teica, ka pēc mēneša tikai brauksiet. Bet jūs jau tagad, un kur tad mantas. Laupītāji uzbruka? Jā, tagad esot nemierīgi laiki. Man jau arī tā negribas uz citu vietu doties.

Sendija – Kāpēc tev uz citu vietu jādodas?

Evelīna – Nu tāpēc, kāpēc arī jums. Mūs samainīja. Mūsu kungs iemainīja mūs, pret jums, no jūsu kunga. Jūsējais par mums pat esot piemaksājis. Tas tāpēc, ka mana mamma ir laba zāļu sieva. Es arī par tādu mācīšos, tagad arī, mežā zālīti meklēju, kuru tikai tādā pilnmēness naktī var atrast. Citu nakti salasīta tā nekam neder. Mamma saka – es būšot laba zāļu sieva.

Pēcis – Kas ir zāļu sieva?

Evelīna – Sieva, kas ārstē cilvēkus.

Pēcis – Vai tad jums ārsta nav.

Evelīna – Ārsts ir, bet tas jau tikai kungus ārstē. Mums, bauriem, ir zāļu sievas.

Verners – Kā, jūs iemainīja, es nesapratu. Lietas, ai lopus var iemainīt. Ne jau cilvēkus!

Evelīna – Kāpēc nē? Mūsu kungs visu laiku tā dara. Labi, ka iemainā uz blakus muižām, bet manu māsu uz pilsētu iemainīja, par istabeni. Kā aizbrauca, tā jau pāris gadi, kā nekādu ziņu neesam saņēmuši.

Verners – Bet jūs varat nebraukt! Kāpēc jums jābrauc?

Evelīna – Kā – varam nebraukt! Ja kungs saka braukt, tad jābrauc. Tur jau neko. Ja nepaklausīs, tad nopērs. Mūsu vagars ir ļoti ļauns, viņš reiz vienu puisī pēra līdz nāvei. Es tā negribu. Labi, man nu jāiet. Prom.

Sendija – Spriežot pēc apģērba, un to, ko viņa teica, viņa varētu būt no 16, 17 gadsimta.

Verners – Viņus iemainīja kā tādus lopus! Bet tas bija tik sen, tagad cilvēki ir civilizēti.

Sendija – Kāds atkal nāk!

Uznāk Gustiņš un Dinija.

Gustiņš – Kas jūs tādi esat? Stāviet, vai šaušu!

Dinija – Tev nemaz nav ar ko šaut. Šauteni paņēma Marijas tante. Viņa uz ciemu aizgāja.

Gustiņš – Nesaki skaļi, viņi to nezina. *Verneram, Sendija.* Kas jūs esat – vācieši, krievi?

Verners – Latvieši.

Gustiņš – Ā, tad labi. Krievi vēl nekas, bet no vāciešiem mums jāmūk.

Pēcis – Kāpēc?

Gustiņš – Paskatās apkārt. Čukst. Tāpēc ka mēs esam ebreji. Bet

Dinija – Ko tu dari, to nevienam nedrīkst stāstīt!

Sendija – Mēs nevienam neteiksim.

Gustiņš – Es gan nezinu, par ko mamma tā uztraucas. Mamma māsas ģimeni vācieši aizveda. Atbrauca nakts vidū un aizveda, bet mēs mežā paslēpāmies. Es nezinu, kas ir sliktāk – mēs jau vairākus gadus mežā dzīvojam, kopā ar partizāniem. Bet viņus uz kaut kādu vietu pie Rīgas aizveda. *Dinijai.* Kā to vietu sauca?

Dinija – Uz Salaspili aizveda. Nez kā viņiem tur iet. Ēst viņi noteikti dabū labāk. Karagūstekņus jau baro labi. Mums tagad maize no pelavām cepta. Un auksti. Nekādi nevaram sasildīties. Kaut tas karš vienreiz beigtos.

Sendija – Pavelk Verneru malā. Tas ir 2 pasaules karš. Un ja viņu radus aizveda uz Salaspili, tad viņi jau ir miruši. Tā ir Salaspils nāves noietne. Bet nesaki viņiem.

Gustiņš – Mums govs noklīda. Neredzējāt?

Pēcis – Liela, ar asti un ragiem un šītādām acīm?

Dinija – Jā, tā ir mūsu Gauja. Kur tu viņu redzēji?

Pēcis – Es vairs neatceros.

Gustiņš – Mums tā govš jāatrod citādi mamma saka, mēs badā nomirsim. Mēs jau nezinām, cik ilgi tas karš vilksies.

Verners – Kāds tagad gads?

Gustiņš – Tāds kā joks. 44 gada rudens.

Sendija – Cik es atceros, tās jau ir kara beigas. Te tūlīt frontes līnija ies pāri...

Gustiņš – Kā jūs zināt. Jūs esat no izlūkiem. Krievu? Mamma saka, ja jāizvēlas no diviem ļaunumiem, tad viņa ņems krievus, viņi vismaz ebrejus tā neienīst. Skriesim, izstāstīsim.

Dinija – Bet govš?

Gustiņš – Jā, pareizi, govš.

Uznāk Jurgis un Nesters.

Jurgis – Mēs vienu govī redzējām birzītē pie Liepu muižas.

Gustiņš – Jā, es zinu, tā ir tā māja, kurai bumbu uzmeta un nodega līdz pamatiem. Nekas nepalika.

Jurgis – Kā, Liepu muiža nodega. Kā tā! Kad! Mēs taču tikko tur bijām. Pa kuru laiku? Ne liesmas, ne dūmu.

Nesters – Tad jau arī skola nodega, ko nu.

Gustiņš – Kā, nesapratu, tikko Liepas muižā bijāt? Pirms gada viņu nodedzināja.

Aiz skatuves atskan Mūu.

Diāna – Gauja.

Gustiņš un Diāna prom.

Jurgis - Ja muiža deg, tad jāskrien atpakaļ, jāpalīdz dzēst.

Verners – Jūsu laikā nekā nedeg.

Nesters – Tas labi. Negribu lai skola nodeg.

Jurgis – Jā, nebūtu labi. Nākamā tuvākā skola būtu Gaviņos. Un tik tālu mamma mūs nelaidīs. Te jau desmit jūdzes jāiet. Tur būtu visas divdesmit.

Verners – Jūs kājām ejat uz skolu, desmit jūdzes? *Sendijai?* Cik tas ir kilometros.

Sendija – Kādi seši, septiņi kilometri. Atcerējos. Un man vēl vēsture palika neizpildīta.

Verners – Ko tu vari visu laiku mācīties? Kaitina. Zubries un zubries. Es jau nu uz skolu kājām neietu. Ja neved, tad mājās sēdētu.

Jurģis – Mūsu mājinieki arī grib, lai es mājas strādāju, nevis uz skolu. Katrs roku pāris svarīgs. Bet es teicu, ka uz skolu iešu, ja nē, tad uz pilsētu aizmukšu, bet izmācīšos. Es gribu daudz zināt. Tik daudz vēl nezinu. *Čukst.* Es vispār plānoju līdz Tērbatas universitātei tikt un par skolotāju izmācīties. Tā lūk.

Nesters – Es gribu vismaz lasīt un rakstīt iemācīties. Ja Jurģis grib lielākās skolās iet, tad man būs saimniecībā jāstrādā.

Sendija -*Ierauga.* Jūs plikām kājām!

Jurģis – Kurpes ir jātaupa. Ja paveiksies, es ar vienu kurpju pāri varu vairākus gadus nostaigāt. Kurpēm ir jābūt, ar vīzēm skolu neizstaigāsi – ātri noplīst. Un, lai nopelnītu vienu kurpju pāri un ziemas mēteļi, es visu vasaru par kalpu gāju. Nu labi, mēs iesim. Vēl pāris jūdzes palikušas. Kamēr aiziesim.

Verners – vai tad jums zirgu nav?

Jurģis – Zirgi darbos, kurš tērēs zirga un savu laiku, lai mūs uz skolu vestu. Mēs aiziet varam. Tad nu labas dienas.

Abi prom.

Sendija – Viņi plikām kājām sešas jūdzes uz skolu iet, bet tevi pie durvīm ar busu pieved, i tad nav labi.

Verners – Nokaunējies. Jā!

Uzskrien Markuss un Kristers.

Verners – Mēs tik te plāpājam, plāpājam ar dažādiem cilvēkiem, bet ja mēs esam pārvietojošies laikā, tam ir jābūt ar nozīmi. Pa velti, vai?

Markuss – Hei, hei! Jūs no kādiem ļaužiem? Arī ziņneši. Mēs no Rīdzenes uz Beverīnu skrienam

Kristers – Zirgus pūtinām, trešā diena kā ceļā.

Markuss – Mēs ļoti labi turamies uz zirga, gandrīz tikpat labi kā lielie. Tāpēc mums arī uzticēja ziņu nest.

Kristers – Protam arī labi ar loku šaut un zobeniem kauties.

Markuss – Tālivaldis solīja, ka vēlāk ņems mūs par karotājiem. Mans tēvs ir bitenieks, bet es būšu karotājs.

Kristers – Kādu ļaužu jūs? Ne jau leiši? Mēs ar leišiem tagad uz nažiem.

Sendija – Vietējie mēs esam.

Markuss – Kādi vietējie, te nav nevienas pils. Te tikai meži un sili. Jūs no gājējiem? Bet, lai te apmestos, jums līgums ar mūsu valdnieku Tālivaldi jāslēdz.

Sendija – Ja Tālivaldis un Berenīna, tad kaut kāds 12 gadsimts. Ja es pareizi atceros.

Verners – Ko tu vēl atceries?

Sendija – Tas ir tas laiks, kad pirmie vācu krustneši parādās.

Verners – Nav labi.

Sendija – Cik es atceros, viņi atkuģoja ar kuģi un pie Rīdzenes arī piestāja. Nez kādu ziņu viņi nes?

Verners – Vai tajā ziņā, gadījumā, nav rakstīts par svešzemju ļaudīm, kas stāsta par jaunu ticību.

Markuss – Jā, jūs arī par viņiem esat dzirdējuši. Tagad aicina visus valdniekus ar viņiem tikties, līgumus slēgt. Mēs varēsim tirgot vasku un kažokādas. Mūsējie tā nopriecājās, visus mūsu ratus, izpirka ar vienu rāvienu un ļoti labi samaksāja. Lietas iešot no rokas.

Sendija – Nē, nē, sakiet savam valdniekam, ka tie svešzemju ļaudis nav labi cilvēki. Viņi grib jūs apmānīt un jūsu zemes iekarot.

Kristers – Nevar būt, jādi jauki, miermīlīgi ļaudis.

Markuss – Cik dīvaini! Jūs droši zināt?

Verners – Jā!

Markuss – Labi, tad mēs nodosim valdniekam arī jūsu ziņu. Mums nu jāskrien.

Markuss, Kristers prom.

Verners – Sāk palikt gaišs. Rīts nāk. Tagad es zinu, kur mēs esam. Es zinu mājupceļu.

Sendija – Tā bija dīvaina nakts, un nez kas iededza ugunskuru?

Visi aiziet.

*Ugunskurs nodziest.
Beigas.*